

Jurisprudentie

Zaak C-235/14

**Safe Interenvios SA
tegen
Liberbank SA e.a.**

(verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Audiencia Provincial de Barcelona)

„Prejudiciële verwijzing — Voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme — Richtlijn 2005/60/EG — Klantenonderzoeksmaatregelen — Richtlijn 2007/64/EG — Betalingsdiensten in de interne markt”

Samenvatting – Arrest van het Hof (Vijfde kamer) van 10 maart 2016

1. *Harmonisatie van de wetgevingen — Voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme — Richtlijn 2005/60 — Verplichting van de financiële instellingen om een klantenonderzoek te verrichten — Nationale regeling volgens welke verscherpte onderzoeksmaatregelen kunnen worden getroffen ten aanzien van onder deze richtlijn vallende instellingen of personen die worden verdacht van witwassen van geld of financiering van terrorisme — Toelaatbaarheid*

(Richtlijn 2005/60 van het Europees Parlement en de Raad, zoals gewijzigd bij richtlijn 2010/78, art. 5, 7, 11, lid 1, en 13)

2. *Harmonisatie van de wetgevingen — Voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme — Richtlijn 2005/60 — Minimale harmonisatie*

(Richtlijn 2005/60 van het Europees Parlement en de Raad, zoals gewijzigd door richtlijn 2010/78)

3. *Harmonisatie van de wetgevingen — Voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme — Richtlijn 2005/60 — Verplichting van de financiële instellingen om een klantenonderzoek te verrichten — Bevoegdheid van deze instellingen om onderzoeksmaatregelen te treffen — Grenzen — Eerbiediging van de toezichthoudende rol die is voorbehouden aan de bevoegde autoriteiten*

(Richtlijnen van het Europees Parlement en de Raad 2005/60, zoals gewijzigd bij richtlijn 2010/78, art. 8, lid 2, 9, lid 5, en 37, en 2007/64, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/111, art. 21)

4. *Vrij verrichten van diensten — Beperkingen — Verbod — Draagwijdte*

(Art. 56 VWEU en 57 VWEU)

5. *Vrij verrichten van diensten — Beperkingen — Voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme — Richtlijn 2005/60 — Verplichting van de financiële instellingen om een klantenonderzoek te verrichten — Nationale regeling volgens welke een kredietinstelling verscherpte onderzoeksmaatregelen kan treffen ten aanzien van een betalingsinstelling — Toelaatbaarheid — Voorwaarde — Eerbiediging van het evenredigheidsbeginsel*

(Richtlijn 2005/60 van het Europees Parlement en de Raad, zoals gewijzigd bij richtlijn 2010/78, art. 5 en 13)

6. *Vrij verrichten van diensten — Vrijheid van vestiging — Beperkingen — Rechtvaardiging door dwingende redenen van algemeen belang — Beoordeling tegen de achtergrond van de algemene rechtsbeginselen — Ontoelaatbaarheid van maatregelen die niet in overeenstemming zijn met de grondrechten*

(Art. 52 VWEU en 62 VWEU)

7. *Prejudiciële vragen — Ontvankelijkheid — Noodzaak om het Hof voldoende preciseringen over de feitelijke en juridische context te verstrekken — Draagwijdte*

(Art. 267 VWEU; Statuut van het Hof van Justitie, art. 23; Reglement voor de procesvoering van het Hof, art. 94)

8. *Prejudiciële vragen — Bevoegdheid van het Hof — Grenzen — Bevoegdheid van de nationale rechter — Vaststelling en beoordeling van de feiten van het geding — Toepassing van de door het Hof uitgelegde bepalingen*

(Art. 267 VWEU)

1. De artikelen 5, 7, 11, lid 1, en 13 van richtlijn 2005/60 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, zoals gewijzigd bij richtlijn 2010/78, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen een nationale regeling die enerzijds een standaardklantenonderzoek toestaat voor zover de cliënten financiële instellingen zijn die onderworpen zijn aan toezicht op de naleving van onderzoeksmaatregelen, wanneer een vermoeden van witwassen van geld of financiering van terrorisme in de zin van artikel 7, onder c), van deze richtlijn bestaat, en anderzijds verlangt dat de onder deze richtlijn vallende instellingen en personen, naargelang van hun risicobeoordeling, een verscherpt klantenonderzoek verrichten in situaties die naar de aard ervan een hoger risico op witwassen van geld en financiering van terrorisme in de zin van artikel 13, lid 1, van deze richtlijn kunnen vormen, zoals het overmaken van geld.

Niettegenstaande de afwijking waarin artikel 11, lid 1, van richtlijn 2005/60 voorziet, moeten de lidstaten immers krachtens de artikelen 7 en 13 ervan verzekeren dat de onder deze richtlijn vallende instellingen en personen in situaties waarin cliënten betrokken zijn die zelf onder de witwasrichtlijn vallende instellingen of personen zijn, standaardklantenonderzoeksmaatregelen toepassen krachtens artikel 7, onder c), van deze richtlijn, en krachtens artikel 13 verscherpte onderzoeksmaatregelen treffen in situaties die naar de aard ervan een hoger risico van witwassen van geld en financiering van terrorisme kunnen vormen. Bovendien staat artikel 5 van richtlijn de lidstaten toe om strengere bepalingen aan te nemen of te handhaven, wanneer deze bepalingen de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme beogen te versterken, zelfs wanneer er geen dergelijk vermoeden of risico bestaat.

(cf. punten 75, 80, dictum 1)

2. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 76, 79)

3. Richtlijn 2005/60 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, zoals gewijzigd bij richtlijn 2010/78, moet aldus worden uitgelegd dat de onder deze richtlijn vallende instellingen en personen geen afbreuk mogen doen aan de toezichthoudende taken die de bevoegde autoriteiten ingevolge artikel 21 van richtlijn 2007/64 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/111, moeten uitoefenen, en zich niet in de plaats mogen stellen van deze autoriteiten. Richtlijn 2005/60 moet aldus worden uitgelegd dat een financiële instelling weliswaar in het kader van haar verplichting om toezicht uit te oefenen op haar cliënten, rekening kan houden met de onderzoeksmaatregelen die een betalingsinstelling ten aanzien van haar eigen cliënten heeft toegepast, maar dat alle onderzoeksmaatregelen die zij treft, afgestemd moeten zijn op het risico van witwassen van geld en financiering van terrorisme.

De onder richtlijn 2005/60 vallende instellingen en personen moeten immers overeenkomstig artikel 8, lid 2, van deze richtlijn aan de in artikel 37 van deze richtlijn bedoelde bevoegde autoriteiten kunnen aantonen dat de draagwijdte van de maatregelen die ter uitvoering van hun klantenonderzoeksverplichtingen zijn getroffen – welke draagwijdte kan worden aangepast naargelang van de risicogevoeligheid van het type cliënt, zakelijke relatie, product of transactie – afgestemd is op het risico van witwassen van geld of financiering van terrorisme. Deze maatregelen moeten een concreet verband vertonen met het risico van witwassen van geld en financiering van terrorisme en evenredig zijn aan dat risico. Gelet op artikel 8, lid 2, van richtlijn 2005/60 mag dus geen maatregel zoals de beëindiging van een zakelijke relatie in de zin van artikel 9, lid 5, eerste alinea, van deze richtlijn worden getroffen wanneer er onvoldoende informatie is over het risico van witwassen van geld en financiering van terrorisme.

(cf. punten 86, 87, 93, dictum 2)

4. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 98, 100)

5. De artikelen 5 en 13 van richtlijn 2005/60 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, zoals gewijzigd bij richtlijn 2010/78, moeten aldus worden uitgelegd dat een nationale regeling die is vastgesteld in het kader van de door artikel 13 van deze richtlijn aan de lidstaten gelaten beoordelingsmarge of krachtens de in artikel 5 van deze richtlijn bedoelde bevoegdheid, verenigbaar moet zijn met het Unierecht, met name met de door de Verdragen gewaarborgde fundamentele vrijheden. Ook al streeft een dergelijke nationale regeling ter bestrijding van het witwassen van geld of de financiering van terrorisme een legitiem doel na dat een beperking van de fundamentele vrijheden kan rechtvaardigen, en kan de verwezenlijking van dit doel worden gewaarborgd door a priori ervan uit te gaan dat de overmaking van geld door een onder deze richtlijn vallende instelling naar andere lidstaten dan die waar zij is gevestigd, steeds een hoger risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme vormt, neemt dit niet weg dat deze regeling verder gaat dan nodig is om het beoogde doel te bereiken, aangezien het vermoeden waarin zij voorziet, op elke geldovermaking van toepassing is, zonder dat het kan worden weerlegd voor geldovermakingen die objectief gezien niet een dergelijk risico vormen.

Voorts moet bij de beoordeling van het risico op witwassen van geld en financiering van terrorisme ten minste rekening worden gehouden met alle relevante feiten waaruit kan blijken dat het risico bestaat dat een van de soorten gedragingen zal plaatsvinden die als witwassen van geld of financiering van terrorisme kunnen worden aangemerkt.

(cf. punten 108, 111, dictum 3)

6. Wanneer een lidstaat zich beroept op dwingende vereisten van algemeen belang ter rechtvaardiging van een regeling die de vrijheid van dienstverrichting kan belemmeren, moet deze door het Unierecht geboden rechtvaardigingsgrond worden uitgelegd tegen de achtergrond van de algemene rechtsbeginselen van het Unierecht en met name van de inmiddels door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie gewaarborgde grondrechten. De betrokken nationale regeling kan dus slechts haar rechtvaardiging vinden in de vastgestelde uitzonderingen wanneer zij in overeenstemming is met de grondrechten waarvan het Hof de eerbiediging verzekert.

(cf. punt 109)

7. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 114-116)

8. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punt 119)